

Vijf tips bij

De reis van de vrijwilliger

Het nieuwe *Basisboek Werken met Vrijwilligers* (zie kader) is een must-read voor iedereen die met vrijwilligers werkt of vrijwilliger is. Oud-medewerker van VKB Kerkrentmeesters Adam van Bergeijk, nu werkzaam bij de vereniging NOV, droeg aan dit basisboek bij. Hij deelt vijf praktische tips uit het boek – speciaal toegespitst op kerkrentmeesters.

TEKST JOOST SCHELLING EN ADAM VAN BERGEIJK BEELD WILNANDA HUKOM

1

Wacht niet tot iemand naar je toekomt, maar vraag iemand

Een vacature opstellen lukt niet altijd. Soms zijn er taken die een vrijwilliger niet ziet zitten. Kijk daarom naar wat vrijwilligers wél zien zitten. Maak niet alleen gebruik van hun kennis en ervaring, maar kijk vooral waar hun energie zit. Dat kan betekenen dat er spontaan nieuwe taken ontstaan, gewoon omdat er mensen zijn die een bepaalde bijdrage willen en kunnen leveren waar eerder geen vraag naar was. Weet te variëren tussen kairos (kloktijd, ambtsperiode, aanwijsbaar moment) en chronos (het juiste ogenblik) om iemand te vragen wat hij of zij kan betekenen in jouw gemeente.

2

Bespreek de complexiteit van de rollen gemeentelid en vrijwilliger

Soms lopen rollen in elkaar over. Je bent vrijwilliger in een gemeenschap. Je bent hiervoor gevraagd omdat je bepaalde ervaring hebt of je hebt specifieke vaardigheden. Tegelijkertijd ben je gelovige in diezelfde gemeente. Als vrijwilliger kun je het op een dag voor gezien houden, maar hoe verhoudt zich dat tot je gemeente en vacatures? Of, je bent te betrokken en het einde van je vrijwilliger-zijn betekent ook een vertrek uit de kerkelijke gemeente. Het is van meerwaarde als je af en toe uit weet te stijgen boven je rol en erop kan reflecteren. Plan eens zo'n moment in tijdens een vergadering of overleg. Stille en overdenking behoort niet alleen de gelovige, maar ook de gelovige vrijwilliger. Rolverwarring kan worden versterkt als je als bestuurder ferme beslissingen moet nemen terwijl je 's avonds bij het ommeetje of zaterdagmiddag bij de voetbal een gemeentelid treft die bepaald niet blij is met het besluit. Gedegen besluitvorming is al moeilijk genoeg (zie hiertoe de brochure Goed besturen en beslissen, zie: www.kerkrentmeester.nl/app/uploads/2022/03/Goed-besturen-en-beslissen.pdf); het helpt als je met elkaar in een goede sfeer schurende kanten van besluitvorming bespreekt.

3

Maak gebruik van veranderkracht

'Als je 10% per jaar innoveert, ben je over 10 jaar 100% veranderd', was een uitspraak van een voormalig VKB-voorzitter. Voor wie dat al te drastisch is: geef ruimte voor verandering. Niet persé vernieuwing, maar verandering. Er zijn in iedere gemeente mensen die van verandering houden, allerlei ideeën hebben en er graag mee aan de slag willen gaan. Geef deze mensen de ruimte, maar bewaak tegelijkertijd de richting. Een mooi startmoment (en neem daar uitgebreid de tijd voor) is om met elkaar van gedachten te wisselen over het veranderdoel. Wat moet er anders, wat moet het effect zijn? En daarna: hoe kom je daar? Zoek er procesbewakers bij, die kunnen zo'n proces goed begeleiden. Bijvoorbeeld met het geweldige hulpmiddel van de Protestantse Kerk: Stappenplan vernieuwing voor een oplossing die werkt (zie: protestantsekerk.nl/nieuws/nieuw-stappenplan-vernieuwing-voor-een-oplossing-die-werkt/).

4

Geef ruimte

Stel je voor, dat je ruimte maakt waar kerkrentmeesters-in-spe oefenen. Hoe zou dat er in jouw gemeente uitzien? Moeten de mensen in die oefenruimte notulen lezen, de kerkorde doornemen of zich inlezen in het beleidsplan? Of, geef je ruimte aan mensen die iets willen doen? En met ruimte bedoelen we: laat hen doen waar ze zin in hebben, wat hen energie geeft. Volgens de Zwitserse reformator Martin Bucer (1491-1551) moet er niemand werkeloos zijn in de kerk. Welke inbedding bied je aan mensen die iets willen doen? Natuurlijk, er is niks mis met een kweekvijver voor toekomstige kerkrentmeesters, maar wees eens opvallend mild voor talent dat zich aandient. Er is geen drempel zo laag als in het vrijwilligerswerk. Iemand kan debet niet van credit onderscheiden? Welkom als penningmeester en ga gerust oefenen bij de barruimte of bij het koffieschenken. Leer daar in- en verkoop en zie eens wat voor onvermoede penningmeesters zich aandienen. In ICT-land is de zandbak een fenomeen: dat is een online plek waar je kunt oefenen en waar je het je kan permitteren om een foutje te maken.

5

Rol van de veranderaar

Sommige vrijwilligers willen iets nieuws brengen. Dat vraagt ruimte en flexibiliteit. Kunnen zij hun energie kwijt, of blokkeren procedures dat? Laat werkplannen ruimte houden voor initiatief. Zo benut je spontane kracht in plaats van die af te remmen.

Maak kans op een exemplaar van het **Basisboek Werken met Vrijwilligers**

Over het Basisboek Werken met Vrijwilligers

Willem-Jan de Gast en David Wijnperle, *Basisboek Werken met Vrijwilligers*, 5e editie, Boom uitgeverij, 2025.

Vrijwilligers zijn actieve, zelfbewuste mensen die hun eigen reis bepalen in vrijwilligerswerk, organisaties en de samenleving. Het *Basisboek Werken met Vrijwilligers* gaat daarom verder dan het klassieke vrijwilligersmanagement en kijkt naar de bredere maatschappelijke context van vrijwilligerswerk. Dit boek neemt de lezer mee op een reis door de levensloop van vrijwilligers.

